

ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง

ธีรพงศ์ ธรรมภูมิ*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษา ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี โดย จำแนกตามเพศ แขนงวิชา ที่ตั้งของสถานประกอบการที่นักศึกษาฝึกอาชีพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ที่เรียนระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง คัดเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล ที่มีค่าความเชื่อมั่น .980 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ (Scheffe) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 3) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนแผนกวิชาต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 4) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีที่ตั้งสถานประกอบการที่ไปฝึกอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3

คำสำคัญ

ความพึงพอใจ นักศึกษา การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

บทนำ

การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพ ที่เกิดจากข้อตกลงระหว่าง สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่อง การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งใน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงานของรัฐ โดยการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดการฝึกอาชีพ และการวัดผล และประเมินผลร่วมกัน โดยที่ผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งเรียนในสถานศึกษา และส่วนหนึ่งฝึกอาชีพ ภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ

การจ้ดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 จนถึงปัจจุบัน ได้มีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงตามบริบทที่เปลี่ยนไปมาจนถึงปัจจุบัน 4 ระยะคือ 1) โครงการ โรงเรียน - โรงงาน 2) โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 3) การฝึกงานครึ่งหลักสูตร 4) การอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี ซึ่งเป็นรูปแบบที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ จะต้องมีบันทึก ความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กับสถานประกอบการ มี สัญญาฝึกอาชีพ จัดทำแผนการฝึกอาชีพ มีการประเมินมาตรฐานการฝึกอาชีพตามข้อตกลง มี ใบรับรองการผ่านการฝึกอาชีพ และมีวุฒิการศึกษาระบบทวิภาคีซึ่งลงนามร่วมกัน 2 ฝ่าย คือ สถาน ประกอบการและสถานศึกษา (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี , 2556 หน้า 4-6)

การจ้ดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกคนอย่าง เท่าเทียมกัน ในด้านพัฒนาสติปัญญา ทักษะและฝีมือแรงงานให้ก้าวทันเทคโนโลยีและความเจริญใน ยุค โลกาภิวัตน์ เพื่อผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นแรงงานที่มีฝีมือ มีความรู้ ทักษะในสาขา วิชาชีพสามารถพัฒนางาน พัฒนาตนเองให้ตรงตามความต้องการของ ตลาดแรงงาน สอดคล้องกับ ภาวะเศรษฐกิจและสังคม โดยให้ภาคเอกชนชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับภาครัฐบาล ในการจัด อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อพัฒนาคุณภาพของแรงงานระดับกลางให้สอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่น ซึ่งการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้สามารถดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นต้องมีหลักการ และวิธีปฏิบัติ ให้สถานศึกษาและสถานประกอบการ มี ความเข้าใจในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตลอดจนวิธีการจัดการเรียนการสอน ระบบทวิภาคีที่ เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพ เพื่อผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็น แรงงานที่มีฝีมือ มีความรู้ ทักษะในสาขาวิชาชีพ สามารถพัฒนางาน พัฒนาตนเองเพื่อให้ตรงตาม

ความต้องการของตลาดแรงงานนั้น ดังนั้นสถานศึกษา ผู้เรียน และสถานประกอบการ ควรจะต้องเข้าใจ หลักการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี โดยเฉพาะสถานประกอบการ เพราะว่าผู้เรียนจะเรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษา เพียงครั้งหนึ่งของหลักสูตร และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ อีกครั้งหนึ่งของหลักสูตร การจัดให้นักศึกษาไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการ ระบบนี้จะส่งผลให้นักศึกษาได้รับโอกาสเรียนรู้ประสบการณ์จากการไปปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น เกิดทักษะการสื่อสารกับผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ ดังนั้น นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงเน้นการจัดการเรียนระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ วิทยาลัยการอาชีพโพนทองมุ่งเน้นที่จะเพิ่มปริมาณผู้เรียนระบบทวิภาคีและพัฒนากิจการศึกษาระบบทวิภาคีตามนโยบายด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรได้มีการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษา ต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการพัฒนากิจการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มปริมาณผู้เรียน ผลิตกำลังคน ที่มีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษา ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี โดย จำแนกตามเพศ แผนกวิชา ที่ตั้งของสถานประกอบการที่นักศึกษาฝึกอาชีพ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ที่เรียนระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง ทั้งหมด จำนวน 129 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ที่เรียนระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง จำนวน 103 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 97 คน แต่งานวิจัยนี้มีประชากร 129 คน จึงใช้กลุ่มตัวอย่าง 103 คน คัดเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ที่เรียนระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพ

โพนทองปีการศึกษา 2560 จำนวน 103 คน วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ แผนกวิชา และที่ตั้งของสถานประกอบการที่ได้ไปฝึกอาชีพ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง ใน 4 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการวัดและประเมินผล และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980 และผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง จำนวน 103 ฉบับ ระหว่างวันที่ 5 – 16 มีนาคม 2561 และนัดวันเวลาในการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามคืน คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ค่าร้อยละ (Percentage) การทดสอบค่าที (t-test) กับตัวแปรเพศ และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) กับตัวแปรแผนกวิชา และ ที่ตั้งของสถานประกอบการที่ไปฝึกอาชีพ

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และ ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนแผนกวิชาต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีที่ตั้งสถานประกอบการที่ไปฝึกอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 และพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง พบประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความพึงพอใจ ด้านการจัดการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร และ ด้านการวัดและประเมินผล ที่มีระดับความพึงพอใจเท่ากัน และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการในการจัดทำแผนการฝึกอาชีพ สถานศึกษาและสถานประกอบการมีความพร้อมทางด้านสื่อ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ อย่างเพียงพอ ครูผู้สอนในสถานศึกษาและครูฝึกในสถานประกอบการมีคุณวุฒิ ความรู้ ประสบการณ์ ทำให้สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี การจัดทำมีการฝึกอาชีพในสถานประกอบการที่มีความเหมาะสม โดยบริบทของสถานประกอบการต้องมีความสอดคล้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียน มีการพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีในการทำงาน ส่งผลให้ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากสถานประกอบการ สามารถนำไปประกอบอาชีพในอนาคตได้ และสถานศึกษามีการติดตามนิเทศติดตามดูแลและประเมินความก้าวหน้าของนักศึกษาฝึกอาชีพในสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ดังต่อไปนี้ 1) นโยบาย 2) ผู้เรียน 3) ครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 4) สถานศึกษา 5) สถานประกอบการ 6) ผู้ปกครอง โดยสถานศึกษาให้การสนับสนุนทรัพยากรในการบริหารจัดการการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่งเสริมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบเครือข่ายในการประสานงานร่วมกับสถานประกอบการ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย สร้างนวัตกรรมและงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ สถานประกอบการต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เรียนระบบทวิภาคี ตามสมรรถนะที่สถานประกอบการต้องการ ส่งเสริม สนับสนุน ครูฝึกในสถานประกอบการ สนับสนุนทรัพยากรการจัดการศึกษา โดยร่วมมือสถานศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้แก่ผู้เรียน จัดสวัสดิการที่จำเป็น รวมทั้งจัดสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี 2558, หน้า 10) ซึ่งสถานศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศิริ โสภากา (2553, หน้า 88-94) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อ

การศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ธนสิทธิ์ สีนพิทักษ์ (2552, หน้า 82-92) ศึกษาความพึงพอใจนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพ พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ระบบทวิภาคี มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้วิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตร ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีวิทยาลัยการอาชีพโพนทอง ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาจัดทำหลักสูตรเอื้อต่อการเพิ่มพูนทักษะวิชาชีพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม เกิดความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกสถานประกอบการในการฝึกอาชีพ ดังที่ ปาริฉัตร จันโทริ (2555, หน้า 37) กล่าวว่า เมื่อสถานประกอบการเอกชนร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและภาครัฐ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี จะก่อให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย โดยภาคเอกชนที่มีนวัตกรรม สามารถออกแบบหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อนักเรียน นักศึกษา โดยเน้นความต้องการของตลาดเป็นที่ตั้ง ทำให้นักศึกษามีงานรองรับเมื่อเรียนและฝึกงาน อีกทั้งการนำงานมาออกแบบหลักสูตรและการนำบุคลากรจากสถานประกอบการมาให้ความรู้กับนักเรียน นักศึกษาอย่างเข้มข้น ทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะเฉพาะด้าน ที่จะนำมาใช้ต่อไปในองค์กรธุรกิจ ทั้งนี้การศึกษาระบบทวิภาคีต้องใช้งบประมาณสนับสนุนจำนวนมากภาครัฐจึง ควรเข้ามาดูแลและให้การสนับสนุน พร้อมทั้ง สร้างกลไกที่เหมาะสมในการสร้างแรงจูงใจให้เกิด ความร่วมมือระหว่างทุก ฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศิริ โสภกา (2553, หน้า 88) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ ด้านหลักสูตร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง ด้านการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ความรู้และประสบการณ์จากสถานประกอบการ สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง ครูผู้สอนในสถานศึกษามี คุณวุฒิ ความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี และบริบทของสถานประกอบการมีความสอดคล้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียน ดังที่ ปาริฉัตร จันโทริ (2555 หน้า 36) กล่าวว่า ในการศึกษาแบบทวิภาคี ผู้เรียนสามารถทำงานจริงในสถานประกอบการ ได้เรียนรู้จาก ครูฝึก ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานจริง มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสูง และได้ใช้เครื่องจักร และอุปกรณ์ที่มีความทันสมัยที่ใช้งานจริงในอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่สถานศึกษาไม่สามารถ

จัดหาได้ และการศึกษาระบบทวิภาคียังช่วยให้นักเรียนสามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน สามารถลดปัญหาการเรียนไม่ตรงสาขา นอกจากนี้ในระหว่างเรียนนักเรียนยังมีรายได้ในฐานะลูกจ้างของสถานประกอบการ และมีโอกาสที่จะได้รับการบรรจุเข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษา ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนสิทธิ์ สีนพิทักษ์ (2552, หน้า 86) ศึกษาความพึงพอใจนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพฯ พบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ระบบทวิภาคี ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพฯ ที่ฝึกทักษะพื้นฐานในสถานประกอบการประเภทการให้บริการและการผลิตมีความพึงพอใจในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาได้ประชาสัมพันธ์ แนวทาง การเรียนระบบทวิภาคีแก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง ได้รับทราบ ทำให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเข้าใจการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษาได้ดำเนินการติดตามนิเทศ ประเมินความก้าวหน้า การฝึกอาชีพผู้เรียนในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้รับทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียนและรับทราบถึงปัญหาอุปสรรคระหว่างการศึกษาเพื่อที่จะได้แก้ไขข้อบกพร่องอย่างทันที่ การติดต่อประสานงานในงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีความสะดวกรวดเร็ว ทำให้ผู้รับบริการมีความสะดวกและเกิดความพึงพอใจ มีการบริหารจัดการด้านเอกสารอย่างเป็นระบบ ทำให้ข้อมูลในงานอาชีวศึกษาทวิภาคีถูกต้องเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนสิทธิ์ สีนพิทักษ์ (2552, หน้า 86) ศึกษาความพึงพอใจนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพฯ พบว่า ภาพรวม นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ระบบทวิภาคี ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพฯ ที่ฝึกทักษะพื้นฐานในสถานประกอบการประเภทการให้บริการและการผลิตมีความพึงพอใจในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษามีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผลในสถานประกอบการ โดยมีครูนิเทศคอยติดตามดูแล ประเมินความก้าวหน้าในการฝึกอาชีพ มีระบบติดตามดูแลผู้เรียนอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาได้มีวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ตามระเบียบการวัดผลและประเมินผลในการเรียนในสถานศึกษา และในการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ มีเกณฑ์การวัดผลประเมินผล การเรียนในสถานศึกษาที่ชัดเจน ตรงตามหลักสูตร ซึ่งผู้เรียนทราบเกณฑ์การวัดและประเมินผลล่วงหน้า และมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศิริ โสภา (2553, หน้า 88) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ พบว่า นักศึกษามี

ความพึงพอใจต่อการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ ด้านการประเมินผล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพธิ์ทอง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากการเรียนระบบทวิภาคีให้ความสำคัญกับการเลือกสถานประกอบการที่ฝึกอาชีพ ให้มีลักษณะที่เหมาะสมกับเพศของผู้เรียน ดังนั้นนักศึกษาที่มีเพศต่างกันจึงมีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรินทร์ยา ยวงนาค (2554 , บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยพณิชยการบางนา กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้เรียนที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อด้านครูผู้สอน ด้านครูที่ปรึกษา ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านอาคารสถานที่ไม่แตกต่างกัน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องใส เพ็ชรรักษ์ และคณะ (2555 , หน้า 65) ศึกษาถึงการศึกษานอกหลักสูตรการเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พบว่า พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนแผนกวิชาต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพธิ์ทอง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องมาจาก นักศึกษาในแต่ละแผนกวิชา มีรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้มีครูผู้สอนแตกต่างกัน สถานประกอบการที่ฝึกอาชีพแตกต่างกัน รูปแบบการเรียนที่แตกต่างกัน ลักษณะงานและประเภทของสถานประกอบการที่เข้ารับการฝึกแตกต่างกัน จึงส่งผลให้ ครูฝึก ผู้ควบคุมการฝึกแตกต่างกัน ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพดล ทาแดง (2550 , หน้า 70-71) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการฝึกงานในสถานประกอบการ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพณิชยการกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่เรียนในสาขาการเรียนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการฝึกงานในสถานประกอบการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ เทวกุล (2554 , บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชา พาณิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาจะเชิงเทรา พบว่า นักเรียนที่เรียนสาขางานต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากเหตุผลดังกล่าวพอยืนยันได้ว่า แผนกวิชามีอิทธิพลกับ ความพึงพอใจต่อการศึกษาระบบทวิภาคี ของนักศึกษา ในการ

จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และในสถานประกอบการ ทั้งด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล

4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีที่ตั้งสถานประกอบการที่ไปฝึกอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพโพนทอง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าไม่ว่าสถานประกอบการจะมีที่ตั้งอยู่ในเขตใดพื้นที่ใดก็ตาม สถานประกอบการ ได้มีการลงนามความร่วมมือกับสถานศึกษา ร่วมประชุมสัมมนา จัดทำแผนการฝึกร่วมกับสถานศึกษา และมีข้อตกลงร่วมกัน ลักษณะงานของสถานประกอบการสอดคล้องกับแผนกวิชาที่นักศึกษาเรียน การจัดการฝึกอาชีพที่มีข้อกำหนดที่ชัดเจน ดังนั้นการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีและการดูแลนักศึกษา จึงไม่แตกต่างกัน จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า พื้นที่ที่ตั้งและระยะทางระหว่างสถานประกอบการกับภูมิลำเนาของนักศึกษา ไม่มีข้อแตกต่างด้านความพึงพอใจของนักศึกษา เพราะนักศึกษาให้ความสำคัญกับลักษณะของสถานประกอบการมากกว่า ดังที่ กฤษณ์ วิทวัสสำราญกุล และ ณรงค์เดช ภาสพุมิเจียม (2560 , หน้า 487) กล่าวว่า การฝึกงานที่ดีควรพิจารณาถึงพัฒนาการของตัวผู้ฝึกงาน ประโยชน์ที่ได้จากการฝึกงานและการสร้างสังคมใหม่ในที่ทำงานก่อนจบการศึกษา โดยจากการศึกษาทดลอง สรุปว่า ผู้ฝึกงานควรจะพิจารณาสถานที่ฝึกงานที่ให้โอกาสในการเรียนรู้สูงสุด และตรงกับอาชีพที่นักศึกษาต้องการทำในอนาคตมากกว่าปัจจัยอื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่าย ค่าเช่าที่พัก นอกจากนี้ การเลือกสถานประกอบการที่ทำทนายให้ผู้ฝึกงานมีส่วนร่วมจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจตนเองและเส้นทางอาชีพของตนเองด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านหลักสูตร สถานศึกษาควรจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานประกอบการที่ส่งนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพ เน้นทักษะการปฏิบัติในสถานประกอบการให้มาก มีการเขียนแผนการฝึกร่วมกับสถานประกอบการสม่ำเสมอ และปรับปรุงให้ทันสมัย เหมาะสมกับการฝึกและประกอบอาชีพในอนาคต

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรปรับปรุงพัฒนาสื่อ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆในการจัดการเรียนรู้ อย่างพอเพียง ใช้วิธีการสอนให้หลากหลาย นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น สถานประกอบการมีการฝึกอาชีพให้สอดคล้องกับแผนการฝึกที่เขียนร่วมกันกับสถานศึกษา

3. ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรจัดให้มีคู่มือประกอบการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ควรมีการศึกษาดูงานในสถานประกอบการเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน และได้ทราบบริบทหรือลักษณะของสถานประกอบการล่วงหน้าเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการออกฝึกอาชีพ

4. ด้านการวัดและประเมินผล สถานศึกษาควรพัฒนาการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ให้ความสำคัญกับการนิเทศติดตามดูแลแก้ปัญหาและประเมินพัฒนาการของการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ พร้อมทั้งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัญหาและสาเหตุที่ทำให้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีแนวโน้มของผู้เรียนที่ลดต่ำลง

2. ควรศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยการอาชีพโพหนองในมุมมองของบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ ครูฝึกในสถานประกอบการ และครูนิเทศ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กฤษณ์ วิทวัสสำราญกุล; และ ณรงค์เดช ภาสพุดนิเจียม. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานที่ฝึกงานของนักศึกษาหลักสูตรธุรกิจการบิน สถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2561 , จาก <http://jes.rtu.ac.th/rtunc2017/pdf/>

จรินทร์ยา ยวงนาถ. (2554). ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารการศึกษาของวิทยาลัยพณิชยการบางนา กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

จารุวรรณ เทวกุล. (2554). ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชา พาณิชยกรรม ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้น ปีที่ 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษาละโว้เชิงเทรา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธนสิทธิ์ สิ้นพิทักษ์. (2552). ความพึงพอใจนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ คอ.ม.(การบริหารอาชีวศึกษา). สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- นพดล ทาแดง. (2550). *ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการฝึกงานในสถานประกอบการ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชย์การ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปาริฉัตร จันโทริ. (2555). *การศึกษาระบบทวิภาคี ทางออกของปัญหาแรงงานไทย*. วารสารบริหารธุรกิจ, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประภาศิริ โสภา. (2553). *ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์*. สารนิพนธ์ กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ผ่องใส เพ็ชรรักษ์ และคณะ (2555) *การศึกษาถึงการศึกษายุติธรรมการเรียนรู้ที่มีผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์*. รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2556). *แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2558). *แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ.2557*. ถ่ายเอกสาร.